

Rapport for rejse til Vietnam fra 22.11.2004 – 5.12.2005

Symposium "Issues concerning developing countries International Trade in Honey" Hanoi 23.11.2004 – 28.11.2004

Besøg hos projekt: Udvikling af biavl hos Etniske minoriteter
29.11.2004 – 4.12.2004

Den Socialistiske Republik Vietnam

- 329.560 km²
- Ca. 80 millioner
54 etniske grupper
Vietnameserne ca.85%

Kommunistpartiet

Symposium "Issues concerning developing countries International Trade in Honey" Hanoi 23.11.2004 – 28.11.2004

Åbningen af symposiet, med repræsentanter fra det vietnamesiske landbrugsministerium, den vietnamesiske biavlerforening og APIMONDIA

Vietnam har gennem de seneste år forøget produktion og eksport af honning fra ingen eksport til nu 14.000 tons årligt. Eksporten er hovedsagelig baseret på produktion af honning fra importerede Europæiske bier af arten *Apis mellifera*, der i det sydlige Vietnam har vist sig så produktive, at der er opbygget meget store bigårde med flere tusinde bifamilier. Der er imidlertid problemer med kvaliteten af honningen. Vandindholdet er for højt, og sygdomsproblemer hos bierne har medført brug af antibiotika, der medfører rester i honningen.

Det er et stort problem for verdenshandelen med honning. Kina, der var verdens største eksportør af honning har således været afskåret fra eksport til EU og USA i 2 år på grund af problemer med antibiotikarester.

Symposiet var arrangeret i samarbejde mellem den vietnamesiske biavlerforening, APIMONDIA og med støtte fra det vietnamesiske landbrugsministerium.

Der var en meget stor interesse for symposiet der samlede 194 deltagere, hvoraf 70 var fra andre lande end Vietnam.

Programmet var omfattende med mange væsentlige foredrag. (Se bilag)

Der var lavet en flot bog med programmet og hovedparten af foredragene. Proceedings er under udarbejdelse.

Symposiet blev afsluttet med teknisk tur med besøg hos biavlere med Europæiske honningbier og en bigård med den oprindelige bi *Apis cerana*.

FAOs "biekspert" Mr. HOZOO LEA og en gruppe vietnamesiske biavlere I bigården med Europæiske honningbier. De fandt dronningen.

29.11.04 Tur til Halong Bay

Sammen med en mindre gruppe bestående af Dr. Antonio Nanetti fra biinstituttet på Universitetet i Bologna, Nicola Bradbear fra Bees for Development og Riccardo Jannoni-Sebastianini tog vi på tur i Halong Bay. Det er meget flot, og på den lange tur fik vi snakket en del biavl og udvikling af biavl.

Den knælende jomfru

Besøg hos projekt: Udvikling af biavl hos Etniske minoriteter

30.11.2004 – 4.12.2004

Vietnams Biavlerforening og Danmarks Biavlerforening gennemfører i samarbejde et lille projekt til udvikling af biavlen hos etniske minoriteter i det nordlige Vietnam med en afstikker til Hue. Projektet er finansieret af ”Minipuljen” der administreres af ”Projektrådgivningen”, der varetager bevilling og administration af mindre projektbevillinger under NGO rammen. Pengene kommer fra DANIDA.

Projektet har en bevilling på knapt 1. mill kr og skal gennemføres i 2004 og 2005. Fra Danmarks Biavlerforenings side deltager Mogens Jensen og Lise Hansted som projektansvarlige.

30.11.04 besøg hos projektet i Yen Do kommunen, Phu Long District, Thai Nguyen Provensen.

Yen Do kommunen ligger ca 100 km. Nord for Hanoi. Vi kørte dertil sammen med Mr. Nguyen Van Niem og Ms. Pham Thi Huyen, der er de vietnamesiske deltagere i projektet.

Besøget blev indledt med besøg på projektets ”skolebigård” der bestyres af Mr Hoang Van Luong. Kommunen har 6176 indbyggere, 50 – 60 % er af de etniske grupper Thai, Dao og Hoa. De vigtigste indtægtskilder er ris, the og skovbrug. Der drives noget traditionel biavl i loghives blandt de etniske grupper i området.

Bigården ligger i udkanten af en mindre landsby. Området ser velegnet ud med en del nektar og pollenkilder. Selve bigården er etableret i forbindelse med Mr. Hoang Van Loungs hus. Den er omgivet af en mur.

Vi blev modtaget meget formelt af hele gruppen af biavlere, samt ”kommunalbestyrelsen”.

Mr. Hoang bød velkommen og takkede DBF for projektet, der har været med til at skabe indtægt til de nye biavlere.

Der var 42 bistader i kommunen nu. De 27 af dem var i ”skolebigården”. Der var høstet 230 liter honning, heraf 100 liter i skolebigården. Træningen i projektet var forløbet fint med 3 møder i skolebigården hver måned med praktiske opgaver. Metoden med træning gennem praktiske øvelser var ny og havde vist sig meget velegnet.

Nævnte problemet med at der kun var givet basal træning. Der var et udtalt ønske om mere træning i pasning af bier, salg af produktet.

Mr. Tran Duc Hanh

Fra nabo landsbyen Khe Thuong Village var glad for projektet, der har medvirket til at skabe indtægt. Biavlten har vist sig som et godt erhverv til at skabe indtægt for bønder i bjergene. Det kan kombineres med andre aktiviteter, som dyrkning af ris og the. Han havde selv tidligere prøvet at starte biavl uden den fornødne træning – uden held. Men efter deltagelsen i projektet og de praktiske aktiviteter havde han nu 5 bistader. Han havde høstet 60 kg honning. Dog var der problemer med bisygdomme, europæisk bipest og sækyngel, så han ville anmode om at træningen kunne fortsætte endnu en sæson.

Han havde indtægt på 4 mill dong (1600 kr) fra theproduktionen og 1 mill. (400 kr) dong fra biavlten.

Mr. Dang Thanh Van

Ny biavl, der var startet med 2 stader fra projektet. Han havde nu 8, der havde givet 80 kg. Honning, som dels var spist i familien og dels solgt. Biavlten passer godt ind i det øvrige landbrug. Projektet havde med de regelmæssige møder i skolebigården haft en positiv effekt, som rækker længere end selve projektet. Man havde fået noget at samles om. Det havde medført væsentligt bedre socialt sammenhold i kommunen. Så på bundlinjen skulle skrives, bedre økonomi og bedre social samvær.

MS Duong Thi Dung

Fremhævede projektets metode ”Seeing and Doing”. Det er nyt i forhold til den traditionelle undervisningsform i Vietnam. Hun havde lært at fremstille egne bistader, basal management og om bisygdomme. Hun var startet helt fra bunden med 2 bistader og havde høstet 9 kg honning. På grund af vejret havde hun nu kun 1 stærk bifamilie.

Mr Hoang van Luong

Fortalte at de 7 kvinder i projektet var gode til selv at flette bistader. Man havde ændret lidt på formen i forhold til det oprindelige forslag, idet man nu lavede dem i to lag i stedet for 1 lag. Det skyldes at man i ”skolebigården” har lavet temperaturmålinger i staderne og fundet ud af at isoleringen bør være bedre. Bambusstadet er let tilgængelig og man har planer om næste år at sikre at alle deltagerne laver et. Luong gjorde opmærksom på at de etniske minoriteters baggrund var mangelfuld, så der var behov for mere træning. Projektet burde sikre endnu et års træning.

Efter den formelle velkomst besøgte vi en række biavlere.

Ms. Thai med 4 bistader i lerskrænten og 1 stade. 4300 m² jord hvor hun dyrker ris på 2000 m² og the på 2300. Biavlten vil for hende kunne give et betydeligt bidrag til indtjeningen.

Mr. Hoang Thi Thuy har 2000 m² med ris, 10 grise og 3 bøfler. Samler foder i naturen. 5 bistader har givet 25 kg honning hvoraf de 15 er solgt for 25.000 Dong pr. kg.

Mr. Than Van Nam Khe Thuong Village, 2 stader, høstet 18 kg.

Mr Tran Van Minh, Khe Thuong Village 4 stader høstet 20 kg, solgt 10 kg. 25.000 dong pr. kg.

Khe Thuong Village

BA-BE nationalparken

Turen nordpå fortsatte til Ba-Be nationalparken. Et meget smukt sted. Vi blev indkvarteret på nationalparkens gæstehus, og fik dagen efter en flot sejltur på søerne i parken. Besøg ved det flotte vandfald og en snak med den lokale biavler på gæstehuset. Han havde 2 stader, men kun bier i det ene. Det var ”vinter” og han regnede med at få bier i det andet stade når sæsonen startede. Fra nationalparken retur til Hanoi for at gøre klar til turen til Hoa Binh Provinsen.

2 - 3.12.04 Tur til Hoa Binh provinsen

Hoa Binh provinsen ligger vest-syd-vest fra Hanoi. Projektet finder sted i Phu Minh kommunen, Ky Son Distrikt.

Kommunen består af 2250 personer. 95% tilhører den etniske gruppe Muong. Landbrug med ris, kassava, kvæg, grise og høns er hovederhverv.

Der er 20 biavlere i gruppen. ”Skolebigården” drives af Nguyen Cao Diem, som er den lokale dyrlæge. Han bød velkommen og fortalte om projektets forløb. Der var 96 bistader i projektet, 36 i skolebigården og 60 hos biavlere i gruppen. Der havde i det forløbne sæson været 25 møder i gruppen og biavlere havde som følge af den praktisk orienterede træning udviklet sig godt. Desværre

havde dårligt vejr forårsaget lidt ringe honningudbytte og problemer med hvepse og andre skadedyr havde betydet tab af nogle bifamilier. Der var høstet 80 liter honning i projektbigården.

Mr. Dinh the Thuc

Tidligere biavl med traditional sværmbiavl. Han havde lært meget i projektet. Nu 2 stader fra projekt og 4 egne. Høstet 42 kg honning som var solgt for 30.000 til 60.000 dong pr. flaske.

Ønskede mere træning for at få lært biavl grundigt.

Mr. Nguyen Van Lieu

Var meget tilfreds med den nyttige information, som han havde fået. Startet med 2 stader fra projektet og 6 egne stader. I alt høste 30 liter honning, som var solgt for 50.000 dong pr. liter.

Biavlerne i Phu Minh, Ky Son. Kvinderne i Muong dragt.

Mr. Le Van Tuc.

Har nu 9 bistader hvoraf 2 er fra projektet. Har tidligere været biavler med "loghives" Honninghøst 47 kg solgt 10 kg resten brugt i familien. Fremhævede dronningskifte som værdifuldt. Men mente, at der stadig var brug for at fortsætte uddannelsen.

Ms Dinh thi Sac har lært meget, har 4 stader og høstet 8 liter honning.

Nguyen Van Than var tidligere biavler med traditionelle stader, har nu 9 bistader og høstet 6 kg honning fordi han også har solgt 5 bifamilier for 150.000 Dong pr stk. Vil gerne lære om dronningavl.

MS Le Thi Dien fortalte, at der var sket et skifte i holdningen til bier og biavl. Tidligere var det kun for mænd, men det var et stort fremskridt, at kvinderne nu kunne være med. Hun har 3 stader og har høstet 10 liter honning. Ønsker at projektet fortsætter 1 år mere.

Mr. Binh har 2 stader fra projektet og en stor loghive. Har lært om bisygdomme og dronningavl.

Mr. Cuong 3 stader høstet 11 kg honning.

Det var et udbredt ønske, at man kunne fortsætte med uddannelsen. Eventuelt ved at man fik lov til at følge ”kurserne” for de nye projektdeltagere. Det har haft betydning for kontakterne i kommunen, at der har været regelmæssige møder. Man har lært hinanden at kende.

Tur til Xam Khoe kommunen i Xuantien Village. Langt ude bagved af dårlig vej. Niem og Huyen ville gerne derud for at vurdere muligheden for fremtidigt projekt. De har begge været på egnen for mange år tilbage for at undervise i biavl. Der var helt åbenbart mange dygtige snedkere i landsbyen, der så forholdsvis velstående ud.

Besøgt mr Bui Quang Dang. Snedker, havde sidste år 25 bifamilier. Nu kun 5 tilbage, da der var solgt 20. på grund af for meget andet arbejde. Honninghøst 80 kg, som var solgt for 50.000 dong pr.kg. ”

Bygger selv stader (meget fine). Der er gode trækforhold undtagen i Juni – august hvor der kan være mangel på føde til bierne. Der fanges mange sværme fra vildtlevende bifamilier. Biavlens lærer fra en anden biavl.

MR Mai Van Nang har 3 bifamilier ud af 9 tidligere. De 6 er rømmet på grund af trækpause. Der er høstet 40 liter honning.

Overnatning i økoturisme landsby.

Vi overnattede i økoturisme landsby, med fin middag, underholdning og dans om aftenen og fælles sovesal i familiens dagligstue. Huset var et typisk Muong hus bygget på pæle, med alle aktiviteter på 1 sal.

Det var ganske udmærket og kan varmt anbefales.

3.12.04 retur til Hanoi. afskedsmiddag om aftenen.

4.12.04 møde med BRDC, og VBA.

Afsluttende møde med Mr. Tam, Niem, Huyen, Hang på BRDC i Hanoi.

Niem fortalte, at der var sket en stigning i antallet af bistader i projektet fra 260 – 325.

Der var høstet 1250 kg honning, og der var stadig et træk før sæsonen var slut. Juni til august var en besværlig tid for biavlernes i det nordlige Vietnam på grund af manglende trækmuligheder.

Niem foreslog, at biavlernes fra 1 del af projektet fik lov til at deltage i møderne i forbindelse med 2 del af projektet. Dels for at konsolidere deres viden. Men også for at skabe kontakter mellem de forskellige biavlgrupper.

Der burde også efter hans opfattelse være mere tid til indsats fra BRDCs side. Udsigterne for 2005 er lyse, vi starter tidligere og man glæder sig til workshop med Mogens og Lise i begyndelsen af 2005. Der var ikke større problemer i projektet, der også har medvirket til god kontakt mellem BRDC og biavlernes.

Vi drøftede også symposiet og Tam foreslog, at man i 2006 prøver at lave en fortsættelse i samarbejde med biavlernes fra kina.

4.12. aften hjemrejse, hjemkomst 5.12.04. Alt i alt en dejlig tur til Vietnam.